

آموزه‌های معماری ایرانی و ساختمان‌سازی مسکونی از دوره قاجاریه تا امروز

دکتر حسین زمرشیدی

دانشیار دانشگاه شهید رجایی

تاریخ پذیرش: ۹۰/۱/۳۰

تاریخ دریافت: ۸۹/۱۱/۱۰

چکیده

ساختمان‌های مسکونی رعیت‌نشین دوره قاجاریه گرچه نمای بسیار ساده‌ای داشتند، ولی از پی‌سازی و اسکلت‌سازی مقاومی برخوردار بودند. در ساختمان‌های بیرونی و اندرونی آنها، طرح‌های دلباز همراه با رعایت اصول ارتباطات و محرمیت، توجه به مسائل فنی فاضلاب، آبرسانی، پیسازی، اسکلت‌سازی‌های مقاوم و ضد زلزله، نماسازی با پدیده‌های مقاوم هنری و متصل به بنا و در نهایت ارزش‌هایی از هنر وابسته به معماری دیده می‌شود. ساختمان‌سازی در دوره پهلوی اول از تلفیق معماری سنتی و کشورهای همجوار شمال شرقی پیروی می‌کرد، اما در دوره پهلوی دوم، از جهت طرح و اجرا از شیوه ساختمان‌سازی غربی الگو می‌گرفت تا جایی که ساخت و ساز ساختمان‌ها به سوی روش‌های غربی و در مواردی بی‌اصول سوق داده شد. در این مقاله تلاش شده است تا طرح ساختمان‌های بیرونی و اندرونی و آموزه‌های نماسازی آن‌ها در دوره قاجار و سپس آموزه‌های معماری دوره معاصر از پهلوی به این سو و اثر معماری بی‌هویت در ساختمان‌سازی‌های معاصر مورد توجه قرار گیرد و به ناهنجاری‌های ساختمان‌سازی در کشور اشاره گردد. در واقع بخشی از آسیب‌های ناشی از زلزله‌ها به فراموشی اصول ساختمان‌سازی‌های سنتی و بی‌توجهی به اصول علمی معماری باز می‌گردد. از این رو باید تمامی موازین آیین‌نامه‌های اجرایی با نظارت دستگاه‌های ذی‌صلاح مانند وزارت مسکن و شهرسازی در مقام ارشد و شهرداری‌ها در مقام نظارت بر اجرا، با دقت عمل از مهندسین مشاور و ناظر مقیم در کارگاه‌های ساختمانی بخواهند تا به احداث ساختمان‌های مقاوم مسکونی و غیرمسکونی مبادرت ورزند.

واژگان کلیدی: معماری ایرانی، بیرونی و اندرونی، عناصر تزئینی طاقی، سازه‌های «ماسونری»، سازه‌های فلزی و بتنی.

Teachings of the Iranian Architecture and Residential House Construction from the Qajar Period up to the Present

Hossein Zamarshid, Associate Professor, Shahid Rajaei University

Abstract:

Despite the fact that the ordinary residential constructions of Qajar period had a very simple façade, but they were enjoying a strong foundations and structures. In their external and internal buildings , open designs with the observation of communication principles and intimacy , attention to technical issues of waste , water branching , foundation , and fully resistant and anti-earthquake structures, façade building with artistic resistance phenomena connected to building and finally values of arts connected to architecture are all seen.

Building construction at the first period of Pahlavi[regime] was following a combination of traditional architecture and those of neighboring northeast countries. In the second period of Pahlavi, building construction in Iran either from the viewpoint of design or implementation was following the western method of construction. It was such that building construction was oriented towards western styles and in some cases without any principle.

This article is an attempt to discuss the external and internal building designs and teachings of their facades in Qajar period. Afterwards, the architectural teachings of contemporary age from Pahlavi onwards and the influence of architecture with no identity on contemporary building construction and abnormalities in building construction are dealt with. In fact, part of damages resulting from earthquakes refers to ignorance of the principles of traditional building construction and lack of attention to scientific principles of architecture. So, all regulations of executive instructions under the supervision of qualified bodies such as Ministry of Housing and Urban Development, senior officials and municipalities as supervisors of execution should ask the consultant engineers and supervisors of construction work places to build resistant residential and non-residential construction units.

Key Words: Iranian Architecture, Internal (Private) and External, Vaulted Decorative Elements, Masonry Structures, Metal and Concrete Structures